

Arabescuri săptămânale

Elocvența română

O gazetă politică din București a inițiat o anchetă asupra elocvenței, îndemnând pe mulți fruntași ai vieții noastre publice să se pronunțe asupra întrebărilor delicate, decât retorica românească se găsește, cu adevărat, într-o epocă de decadență. Cele mai multe răspunsuri sunt pesimiste. S'ar părea, că speța oratorilor dispare, cum au dispărut monedele de aur din circulație și zimbrii din codrii Moldovei.

Trăim în veacul tuturor contrastelor. Vremurile de după război ar fi trebuit să înregistreze, dimpotrivă, o înflorire miraculoasă a cuvântului rostit. Suntem în zodia sufragiului universal, ne străduim să copiem aspectele parlamentarismului apusean, mulțimea are nevoie să fie convinsă, tribuna Camerii tanjește de dorul discuțiilor contradictorii... Unde ne sunt vorbitorii?

În realitate, suntem în regres față de trecut. Titu Maiorescu, Barbu Delavrancea, N. Filipescu, pentru a nu pomeni decât pe cei ale căror cuvântări le-am ascultat, au lăsat o moștenire căzută în părgănie. Cei cari ar fi îndrăzniți să le ia locul, un N. Iorga, un N. Titulescu, un Octavian Goga, au alte îndelungiri. Dl. N. Iorga ține cursuri la Sorbona, dl. Octavian Goga trimite articole la „Țara Noastră”. Iar în incinta Parlamentului, în lipsa argumentelor, se aud sudalme. În locul unui duel strălucitor de idei, se auză până câteoa pârăială.

Acasta, în niciun caz, nu poate să figureze în antologie.

„Am urlat cu lupii”

Să zicem, că această jertfă suntem datori s'o facem, în paguba literaturii, pe altarul proaspăt ridicat al democrației. Poporul nu-i trebuie talente (talentul e un lux), ci reprezentanți devotați necesarilor lui. Se poate, dar cu ce încântare am asculta fiecare, glasul înaripat, profetic, răzbușător, al unui mare tribun inspirat, prin care să străbată, ca niște limbi de foc, mazășele mulțimei anonime.

O asemenea figură, n'a apărut nici pe arena luptelor politice de ieri. Ea aparține, de-a bună seamă, viitorului. Oricâte intrării furtunoase aștei vedea, oricâte amenințări revoluționare aștei auzi, să nu lăsați amăgii. Românul, din firea lui, e profund governmental. În frunțași opozițiilor de astăzi, nu deslușii pe ministrul de mâine?

Să vedem cu anecdota. Bătrânul Lascar Catargiu, șeful partidului conservator, venise la putere după o campanie inversivată împotriva guvernului precedent, se înțelege: liberal. În febreria luptei făcuse, după obiceiul pământului, tot felul de fâjdăduși și își luase tot soiul de angajamente. Nu mai e nevoie să spunem, că le-a ținut pe toate în ziua când a apărut în capul băncii miniștriale. Un adversar ireducibil al primului-ministru a ținut atunci o lungă interpelare, dovedind în fața țării, că șeful partidului conservator una spune în opoziție și alta face la guvern. (Voci: Rușine!) Lascar Catargiu a ascultat în liniște interpelarea și s'a ridicat la urmă să răspundă. Dar n'a ținut un discurs. A dat din umeri, nedumerit, și s'a scuzat roșind aceste șapte cuvinte: — „Ce vreți? Am urlat și eu cu lupii!”. Apoi s'a așezat zăpăci, începând să râsoiască un dosar.

Și să mai susțineți că elocvența nu e în decadență?

Peste douăzeci de ani!

Alta. Tot la Cameră. Cel atacat, era, de data aceasta, Petre Carp, al șef al partidului conservator. Un tânăr orator voia să-l prindă pe sarcasticul jurnalist cu una din acele contradicții flagrante, cari sunt în stare (în altă țară europeană) să nimicească întreaga carieră a unui om de stat. — „Iată ce susținea d. Petre Carp acum douăzeci de ani, și iată ce susține astăzi. Tocmai contrariul! Aș fi curios să știu cum explică d-sa această schimbare a opiniilor d-sale?”

Cu un aer bătozicior, Petre Carp și-a privit adversarul prin sticlă monoculară, și-a agățat degetul cel mare în deschizătura vestei, și a ripostat triumfător: — „Îți voi răspunde peste douăzeci de ani!”

Ceaceo dovedește, că adeseori, cel mai bun discurs e cel mai scurt.

MOISE NICOARA

R = E = V = I = S = T = E = L = E

„Scriul Românesc” Anul I, No. 3, Craiova.

Numele director al Teatrului Național din Capitala Olteniei, pentru a curma un rușinos scandal, dl. D. Tomescu absentează din acest număr cu scriul său greu de gând. În primele pagini ale excelentei reviste craiovene apare dl. C. Rădulescu-Motru, cu un articol despre problema Statului cultural. Este o analiză adâncă, ceare numea din pana unei dintre cele mai veritabile minți cu getătoare ale noastre puțe să apără astfel!

În rezumat păreca dl. Rădulescu-Motru este că problema Statului cultural este o problemă de descentralizare culturală. Statul ca singur îndrumător de cultură trebuie să lase liberă forța de creație a diverselor noastre surse de manifestare culturală și acea canalizare, către un aspect uniform al vieții noastre culturale nu poate să rezulte decât din această aparență individualizare provincială. Spre exemplu, cultura elementelor minoritare nu poate deveni asemenea culturii noastre în genere, decât prin influențe imediate, pe cari le poate suferi din nașterii afiliațiilor locale cu cultura noastră națională. Am săvârși un păcat de necierță față de viitorine, dacă am încerca transformarea atelor culturi minoritare străine, deosebite profund de concepția și structura culturii românești, pormind la aceasta cu anumite formule centraliste. „Niciodată nu înfălmim în natură cazul unui organism, care să-și asimileze un corp din afara lui, luptându-se cu el della unitele la unitate; și totdeauna asimilarea se face mulțumii descentralizării funcțiilor, care permite organismului găsierea afiliațiilor cu corpul din afara”.

Nu se poate o exemplificare mai plastică și mai justă pentru afirmarea necesității stimulării energilor culturale și artistice ale provinciilor noastre. Cu deosebire, această problemă se pune în noule provincii, unde ave de transformat și de asimilat înțeghebiții culturale străine mai vechi și mai puternici, fatal înfărmându-ne culturalicește și frământând același material, necesitățile vieții în comun ne vor fi conentini în ajutor și ne vor înlesni să înțelegem orice rezistență de singularizare în corpul uniform al vieții noastre de stat.

Articolul dlui Rădulescu-Motru exprimă un întreg program de viitor, care trebuie urmat cu sfârșire.

Daina. An. V. No. 9-10, T. Severin.

Sănătoasa revistă de artă și cultură, care apare de cinci ani în admirabile condiții tehnice și redacționale, într-un orașel de provincie, pentru a-și face cinste, creștează un popas însemnat în viața ci. Cinci ani de muncă stăruitoare și pricepută s'au încheiat cu cele mai frumoase rezultate. „Daina” s'a afirmat, de acolo din orașelul dunărean curat și vesel, unde-și încheagă paginile, una dintre cele mai reușite publicații provinciale, și poate cea mai reușită. E o mângâiere aceasta pentru acea mână de cărări cari nu s'au descurajată în fața greutăților de înfrunțat și nici n'au dat îndărăl de la jertfa lor întregă, adusă unui ideal, puțin cam învechit pentru vremurile de astăzi.

Iar secretul acestei țării îl aflăm din mărturisirea înseși a revistei, care poate fi un îndemn și pentru alții: „Nea stăpâni o credință de la început și am păstrat-o până astăzi: cultura românească trebuie să fie autotona, în raport stringenț cu trecutul, asimilându-și din afară numai ce-i convine. Credem în vigoarea tradiționalismului bogat și cuprinzător și o spunem ori de câte ori avem prilejul. Nu ne-am entuziasmat numai de florile de sulcină, — de o frântură de doină și nu ne-a biruit melancolia numai pentru năcazurile țărănilor. Toată viața românească am îmbrășțat-o, dar iarăși niciodată n'am uitat că mai presus de orice trebuie să stăruiască spiritul național, acela care ne diferențiază de ceilalți oameni.”

„Suntem insufletii de cugețul că regionalismul este pompa care absoarbe puterile parțiale, le filtrează din structurile permeabile și le transmite pure în regiunile de permanențare ale culturii generale naționale. Organismul unui element etnic este aiodoma oricărui altul din lumea vegetală și animală, are celule centrale și periferice, cele periferice trebuie să vieze ca și cele dinăuntru.”

Vreți poate să știți și cine sunt colaboratorii „Dainei”? Iată-i: I. Cefină, care semnează articolul din care am făcut reproducerea de mai sus, Const. D. Ionescu, Eug. Constant, Iulian Prodescu, Em. Giurgucă, Cherghinescu-Vania, Al. Lascarov-Moldovanu, C. Roiban și Al. Dima. Și vă întreb, câte din aceste harnice albine li-ați întâlnit în revistele de mare tiraj, sau în mulțimea recenzioilor? Afară de Eug. Constant și Lascarov-Moldovanu, cari au o circulație relativ mai răspândită, aproape toți vă sunt necunoscuți. Și revista totuși merge, e bună e foarte bună, și nimenia nu-i face o vină că nu apără

la T. Severin cu mereu-mereu același „12-15-glorii” ale literaturii noastre contemporane.

Din potrivă.

Ramuri. An. XXII, No. 1, Craiova.

Nu e numai o simplă întâmplare că rubrica noastră de astăzi se succede cu trei publicații olteniești, toate frumuse. Pe un teritoriu relativ mai mic decât al oricărei alte provincii, Oltenia dezvoltă o largă viață culturală. Faptul este explicabil. Provincia e și cea mai curată etniceste și cea mai bogată materialmente, iar cultura și arta au înflorit totdeauna numai acolo unde stătea materia a societății ajuns deplin consolidată.

După o lungă vacanță, prelungită și de faptul că în compoziția grupului literar dela „Ramuri” s'au predus unele preferenți mai adânci, vechia și reputata publicație, scoasă cu răbdare și sacrificii de D. C. S. Făgetel, reapare reorganizată, fără a se abate della conduita vechi. Dl. Radu Dragnea explică în acest număr restul și utilitatea „Ramurilor” în actuala stare a vieții noastre literare.

Documental și pătrunzător, dl. N. Davidescu analizează spiritul lui Vasile Pârvan în știința românească. Versuri frumoase semnează dl. A. Pap-Marjan și Stefan Bălcășii, cari numai la traduceri colaborează.

Cronica bogată nu e și totdeauna justă în partea semnată de dl. Radu Dragnea.

Semenicul. An. I, No. 2, Lugoj.

Sărgințoasa publicația de cultură, pe care o semnalăm în numărul trecut, pare că va corespunde bunelor promisiuni ce a făcea della primul număr. Din numărul bogat și variat ce ni-se înfășează acum, remarcăm rândurile dlui I. Mărilă despre Valeriu Branicu, mort de curând.

Graiu Românesc. An. II, N. 1, București.

Cu aceeași deosebită atenție se ocupă de problema românilor de peste hotare. D. Simion Măndrescu semnează însemnătățile unei școli speciale pentru chestiunile balcanice, care să funcționeze pe lângă ministerul de externe.

Cultura omului. An. I, N. 1, București.

Revista apare pentru a face o educație „specială” omului, care credem că se poate face mai cu folos în cadrul ideii naționale.

Tribuna Românilor Transnistreni. An. II, N. 4, Chișinău.

D. Șt. Balat analizează rezultatele congresului de la Tiraspol. Importante amănunte găsim, semnate de dlui Bălan, Harea și prof. Lesnic, despre viața culturală și religioasă a fraților noștri de peste Nistru.

Învățătorul. An. IX, No. 1, Cluj.

Revista intră cu cinste în cel de al nouălea an de număr. Remarcăm articolul dlui Agărbicenea, despre problema culturală.

Făt-Frumos. An. II, No. 6, Suceava.

Prețioase contribuții aduce dlui Leca Morariu despre „ceea mai vechie colecție de cântec popular românesc”, discutând broșura dlui Al. Lupescu de cântec popular „De pe Secaș”.

Răsăritul. An. X, No. 5, București.

Cuvinte de pioasă amintire aduce revista pentru maestrul Kiriac, mort de curând.

MANOLE AMPOIANU

Nud de pictorul S. Albescu